

«АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫНЫҢ БІЛІМ БӨЛІМІ» ММ
«BILIM QAZYNA» КММ
№41 «НАЗЕРКЕ» БӨБЕКЖАЙ-БАЛАБАҚША» МКҚК

«Ақтөбе қаласы білім бөлімі» ММ
2025 жылы «17» 08
№ 397 бұйрығымен
«БЕКІТІЛДІ»

**«ҚАУІПСІЗДІК ӘЛІПШЕСІ»
БАҒДАРЛАМАСЫ**
(мектепалды тобына арналған)

Ақтөбе қаласы
2025 жыл

«ҚАУІПСІЗДІК ӘЛІППЕСІ» бағдарламасы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасына және Құлымбетова Ә.С. «Мектепке дейінгі жастағы балаларға арналған денсаулық пен қауіпсіздік негіздері» тәжірибесіне сүйене отырып, іс – тәжірибеден құрастырылған.

Құрастырған: №41 «Назерке» бөбекжай - балабақшасының тәрбиеші Д.Н.Бисеналина

Пайдаланушы: №41 «Назерке» бөбекжай - балабақшасының мектепалды тобы

№41 «Назерке» бөбекжай - балабақшасының педагогикалық кеңесінде «Қауіпсіздік әліппесі» бағдарламасы талқыланды.

Хаттама № 1

25 08 2025 жыл

№41 «Назерке» бөбекжай – балабақша» МКҚК
меңгерушісі

А.Е. Карабалина

Қалалық сараптау комиссиясының отырысында «Қауіпсіздік әліппесі» бағдарламасы мақұлданды

Хаттама № 1

_____ 2025 жыл

Сараптау комиссиясы төрағасы

М.О. Косымбаева

№41 «Назерке» бөбекжай-балабақшасының тәрбиешісі
Бисеналина Дамегуль Нагиевнаның
«Қауіпсіздік әліппесі» бағдарламасына

П І К І Р

Қазіргі таңда тәрбиенің негізгі мақсаты – дені сау, ұлттық сана – сезімі оянған, рухани ойлау дәрежесі биік, мәдениетті, парасатты, ар-ожданы мол, еңбекқор, білімді азаматты тәрбиелеу болып отыр. Дені сау адам – табиғаттың ең қымбат жемісі. Бала өмірін қорғау, денсаулығын нығайту, салауатты өмір салтын қалыптастыру басты міндеттердің бірі. Егеменді еліміздің болашағы – балалар. Сондықтан да ата-ана мен балабақша баланың өмір қауіпсіздігін бірінші орынға қою керек.

Бұл бағдарлама мектеп жасына дейінгі балаларды өмірден кездесетін қауіптен сақтандыру мақсатында құрылып отыр. Тіршілік қауіпсіздігінің негіздері мен ережелерін бала бойына балалық шақтан меңгертіп, өмір қауіпсіздігінің алдын алуға негізделген.

Бағдарламада бала денсаулығы, баланың бейтаныс адамдармен қарым-қатынасы, үй жағдайындағы, табиғат аясындағы, ойын алаңындағы, көшедегі, жолдағы қауіпсіздік, өрт қауіпсіздігі және байланыс құралдарының қауіпсіздігі тақырыптары қарастырылған.

Мектеп жасына дейінгі балалардың денсаулығын сақтауда қауіпсіздік ережесін саналы түрде меңгерту, бала денсаулығын сақтау үшін маңызды деп біледі.

Бисеналина Дамегуль Нагиевна қауіпсіздік ережесін меңгертуде жағдаяттық ойындар, дидактикалық ойындар, рөлдік ойындар, бейнекөрсетілімдер енгізген. Әрбір тақырыптар баланың жас ерекшелігін ескеріп таңдалып алынған. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны баланың үздіксіз дамуын, дүниетанымын кеңейту, зейінін, есте сақтау қабілетін, ойлауын дамыту, қауіпсіздік ережесін сақтау дағдыларын қалыптастыру мақсатында кешенді әзірленген. Ұсынылып отырған бағдарлама мектепке дейінгі ұйымда жұмыс жасайтын тәрбиешілерге арналып дайындалған.

Қ. Жұбанов атындағы
Ақтөбе өңірлік университеті,
Мектепке дейінгі және бастауыш оқыту
кафедрасының меңгерушісі, п.ғ.к., профессор

Бахтиярова Г.Р.

ТҮСІНІК ХАТ

«Қауіпсіздік әліппесі» бағдарламасы мектепке дейінгі балалардың өмір қауіпсіздігі негіздері туралы білімін қалыптастыруға, қауіп төндіретін жағдайлардан қорғану жолдарын үйретуге бағытталған.

Мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу-білім беруде бала өмірін сақтау және нығайтуға үлкен талаптар қойылып отыр. Балалардың өз денсаулығына саналы көзқарасын тәрбиелеп, денсаулығына ұқыптылықпен қарауға тәрбиелеу қажет. Бағдарлама қазіргі өзекті мәселелердің бірі, мектеп жасына дейінгі балаларды өмірде кездесетін қауіпсіздіктің алдын алу жолдары туралы түсінік беру негізінде құрылды.

Бағдарлама бірі-бірімен байланысқан үйдегі, көшедегі, табиғат аясындағы, өрт, су қауіпсіздігі және бөгде адамдармен қарым-қатынас, интернеттегі қауіпсіздік бөлімдерінен тұрады. Бұл бөлімдер балалардың жас ерекшелігіне сай құрылды.

Қауіпсіздік ережесін меңгертуде дидактикалық ойындар, сюжетті-рөлдік ойындар, бейнекөрсетілімдер, ертегілер жас ерекшелігін ескере отырып алынды. «Қауіпсіздік әліппесі» бағдарламасы мектепалды тобына 36 сағатқа жоспарланған. Аптасына 1 рет 1 сағаттан өткізіледі. Бағдарламаны жүзеге асыру мерзімі – 1 жыл.

Мақсаты: Балаларды түрлі өмірлік жағдайларда қауіпсіз мінез-құлққа үйрету және өзін-өзі қорғау дағдыларын қалыптастыру, төтенше жағдайларда дұрыс әрекет етуге тәрбиелеу, өмірге жауапкершілікпен қарауға баулу.

Өзектілігі: Күнделікті кездесетін келеңсіз жағдайдан сақтануына жол ашады.

Міндеті: Дидактикалық, сюжетті-рөлдік, жағдаяттық ойындар, бейнекөрсетілімдер, топтық және жеке тапсырмалар арқылы үйдегі, бөгде адамдармен қарым-қатынас, көшедегі қауіпсіздік, өрт, су қауіпсіздігі және табиғат аясындағы қауіпсіздік ережелері туралы түсініктерін меңгертіп, қиын жағдайда шешім қабылдай білуге үйрету.

Балалардың таным белсенділігін арттырып, бірлесе әрекет ету, қауіпті тану және алдын алу, өзін-өзі қорғау қабілетін дамыту.

Қауіпсіздік ережелерін меңгерту арқылы өз өмірлеріне ұқыптылықпен қарауына, жауапкершілік пен сақтық қасиеттеріне тәрбиелеу.

Бағдарлама бойынша меңгеру керек: Өз өмірінің қауіпсіздігінің қарапайым дағдыларын меңгеру, үйдегі, көшедегі, табиғат аясындағы, өрт, су қауіпсіздігі және бөгде адамдармен қарым-қатынас, интернеттегі қауіпсіздік ережелерін меңгеру керек.

Күтілетін нәтиже: Үйде, көше, табиғат аясында, бөгде адамдармен қарым-қатынас, су, өрт қауіпсіздігі ережелерін біледі және қолдана алады; Қауіпті ажырата алады және әрекет ете біледі; Төтенше жағдайда өзін ұстай біледі; Өзі және өзгенің өмірі мен денсаулығына жауапкершілікпен қарайды. Балалар өз қауіпсіздігіне жауапкершілікпен қарайды; Қауіпті және қауіпсіз әрекеттерді ажырата алады; Қарапайым сақтық ережелерін есте сақтап, қолдана алады.

Қолданылатын әдіс-тәсілдер: Ойындар, жағдаяттарды шешу, көрнекі құралдармен жұмыс, серуен кезіндегі тәжірибелік тапсырмалар, әңгімелесу, мультфильм қарау арқылы түсіндіру.

БАҒДАРЛАМА ТАҚЫРЫПТАРЫ
5 жас (мектепалды тобы)
(Барлығы 36 сағат, аптасына 1 рет)

№	Тақырыбы	Сағат саны
1	Менің қауіпсіздігім өз қолымда	1
2	Шұғыл қызмет телефонымен таныстыру	1
3	Егер саған қауіп төнсе	1
4	Құммен ойнаймыз	1
5	Ойын алаңындағы қауіпсіздік	1
6	Деніміз сау болсын десен	1
7	Пайдалы тағамдар	1
8	Дәрумендер отбасы	1
9	Саңырауқұлақтарды ажырат	1
10	Электр бұйымдары әлемінде	1
11	Жаракаттың алдын ала білейік	1
12	Өрт қауіпсіздігі	1
13	От- қауіпті	1
14	Сірінке –ойыншық емес	1
15	«Біз өрт сөндірушілерміз» ойыны	1
16	Табиғаттағы қауіпсіздік ережелері	1
17	Қыс мезгіліндегі қауіп-қатер	1
18	Теледидардан нені және қалай көру керек?	1
19	Компьютер әлемі	1
20	Ұялы телефон	1
21	Көшедегі адасу	1
22	Қауіпті заттар әлемінде	1
23	Сақтансаң - сау боларсың	1
24	Мен – көшедемін	1
25	Жаяу жүргіншілер	1
26	Жол белгілері	1
27	Көше қиылысы	1
28	Арнайы көлік	1
29	Көліктегі тәртіп	1
30	Қуыршақ Сәулеге әжесін табуға көмектесейік	1
31	Су қауіпсіздігі	1
32	Судың пайдасы мен зияны	1
33	Ашық терезе -қауіпті	1
34	Күн өту	1
35	Найзағай	1
36	Ормандағы серуен	1
БАРЛЫҒЫ		36

БАҒДАРЛАМА МАЗМҰНЫ

1. «Менің қауіпсіздігім өз қолымда». Балаларды үйде жалғыз қалғанда, келенсіз жағдайда жеке басының қауіпсіздігін сақтауға үйрету. Балалардың есте сақтау, зейінін, жауапкершілік сезіміне тәрбиелеу.
2. «Шұғыл қызмет телефонымен таныстыру». Жедел жәрдем, өрт сөндіру және полиция қызметтерінің телефон нөмерін атауға және олардың қызметтері туралы түсініктерін кеңейту. Балалардың есте сақтау, сөйлеу, зейінін дамыту. Телефонмен сөйлесу барысында әдептілік көрсетуге, сөйлеу мәдениетіне тәрбиелеу.
3. «Егер саған қауіп төнсе». Балаларға бейтаныс адамдарға есік ашпау, көлігіне отырмау, берген затын алмау, алданып қалмау туралы түсіндіру. Балалардың зейінін, есте сақтауын, сөйлеуін, дамыту. Өз өмірін сақтауға тәрбиелеу.
4. «Құммен ойнаймыз». Құммен ойын барысында, құмның қасиеті сусымалы, құрғақ, дымқыл болатыны жөнінде білімдерін толықтыру. Құммен ойын кезінде ойын құралдарын пайдаланып, ұқыпты ойнау, қауіпсіздік шараларын сақтауға дағдыландыру. Балаларды ұқыптылыққа тәрбиелеу.
5. «Ойын алаңындағы қауіпсіздік». Ойын алаңындағы қауіпсіздік ережелерін айтып түсіндіру. Құммен ойын кезіндегі, әткеншек тебу, карусельмен айналу кезіндегі сақтық шараларын айтып ұғындыру. Өздеріне белгіленген жерде ойнау керектігіне дағдыландыру. Балаларды ұжымды түрде, сақтықпен ойнауға тәрбиелеу.
6. «Деніміз сау болсын десең». Балаларды өз денсаулығына қамқорлық жасауға, денсаулыққа зиян келетін жағдайлардан сақтандыруға үйрету. Жұқпалы аурулар және оны қоздырушылар туралы түсінік беру. Денсаулықтарын сақтай білуге тәрбиелеу.
7. «Пайдалы тағамдар». Азық-түлік тағамдарының адамға тигізер пайдасы туралы түсіндіру. Дәрумендердің адам ағзасына қажеттілігі туралы білімдерін қалыптастыру. Денсаулыққа зиянды азық-түліктерден аулақ болуға баулу. Дұрыс тамақтану мәдениетіне тәрбиелеу.
8. «Дәрумендер отбасы». Дәрумендердің пайдасы және оның неде кездесетінін білуге үйрету. Пайдалы және зиянды азық-түліктерді ажыратуды қалыптастыру. Балаларды өз денсаулықтарына күтіммен қарауға тәрбиелеу.
9. «Саңырауқұлақтарды ажырат». Балаларды табиғатта өзін дұрыс ұстауға, сыртқы түріне қарап жеуге болатын, жеуге болмайтын саңырауқұлақты ажырата білуге үйрету. Балалардың есте сақтауын, зейінін дамыту. Табиғатта өзін ұқыпты ұстауға тәрбиелеу.
10. «Электр бұйымдары әлемінде». Балалардың тұрмыстық электр құралдары туралы, олардың қызметі және дұрыс пайдалану керектігі туралы білімдерін пысықтау. Қауіптің алдын алу және болдырмау жолдарын қалыптастыру. Аңғарымпаздық пен сақтыққа тәрбиелеу.
11. «Жаракаттың алдын ала білейік». Қауіпсіздік ережесі туралы түсініктерін кеңейту. Үйдегі, сырттағы қауіпсіздік ережелерінің негіздерімен таныстыру. Балалардың есте сақтау, зейінін, сөйлеуін дамыту. Үлкендердің айтқанын тыңдауға тәрбиелеу.

12. «Өрт қауіпсіздігі». Балалардың өрт туралы түсініктерін кеңейту. Өрт болған жағдайдағы тәртіппен және өздерін қалай ұстау керектігін түсіндіру. 104 қызметінің жұмысы туралы түсініктерін қалыптастыру. Балалардың есте сақтауын дамыту. Өз өмірін сақтауға тәрбиелеу.

13. «От- қауіпті». От қауіпті, оның шығу себептерін және ол жағдайда өзін қала ұстау керектігі туралы білімдерін кеңейту. Балаларға өз өмірінің қауіпсіздігін сақтау талаптарын үйрету.

14. «Сіріңке – ойыншық емес». Сіріңкенің не үшін қажеттілігін, оны балаларға ұстауға болмайтындығын, қауіпті екені жөнінде ойларын тиянақтау. Өз өмірін сақтауға тәрбиелеу.

15. «Біз өрт сөндірушілерміз» ойыны. Ойын желісінде өрт сөндіруші, дәрігер еңбегіне құрметпен қарауға үйрету. Ойын құралдарын қолдана білуді жалғастыру. Балалардың зейінін, ойлауын, сөйлеуін, ептілігін дамыту. Достық қарым-қатынасқа тәрбиелеу.

16. «Табиғаттағы қауіпсіздік ережелері». Балалардың жыл мезгілдері, табиғат құбылыстары туралы, ауа-райы жағдайындағы қауіпсіздік ережелері туралы түсініктерін қалыптастыру. Танымдық қызығушылықтарын арттыру.

17. «Қыс мезгіліндегі қауіп-қатер». Балаларға қыс мезгілінде болатын боран, аяз, көкмұз жөнінде түсінік беру. Олардан сақтанудың жолдарын айтып түсіндіру. Өз бетімен әрекет ете білуге дағдыландыру. Қауіпсіздікті сақтауға, өзін қорғауға тәрбиелеу.

18. «Теледидардан нені және қалай көру керек?». Теледидар туралы мәлімет беру және теледидар қараудың қауіпсіздік ережелерімен таныстыру. Теледидар қолдануда қауіпсіздік ережелерін сақтауға тәрбиелеу.

19. «Компьютер әлемі». Компьютердің байланыс құралы ретіндегі қызметімен таныстыру. Қауіпсіздік ережесін естен шығармау дағдысын қалыптастыру. Ұқыптылыққа тәрбиелеу.

20. «Ұялы телефон». Ұялы телефон кез-келген сәтте хабарласуға мүмкіндік беретіні туралы түсінік беру. Балалардың телефонды жөнсіз пайдалануы денсаулыққа зиян әкелетінін айтып түсіндіру. Қауіпсіздік ережесін сақтауға, сөйлеу мәдениетіне тәрбиелеу.

21. «Көшедегі адасу». Қала көшелері туралы түсінігін бекіту. Адасқан кезде бала өзі туралы, ата-анасы туралы, мекен-жайы туралы мәліметті білу керектігін түсіндіру. Балалардың есте сақтауын, ойлауын дамыту. Өзінің «кіші Отанына» деген сүйіспеншілікке тәрбиелеу.

22. «Қауіпті заттар әлемінде». Балаларға кесіп кететін, үшкір заттарды пайдалану тәртібі, бала қолдануға болмайтын кейбір заттар туралы білім беру. Балалардың қолы жетпейтін жерде сақтауға тиіс заттар туралы түсінік беру. Қауіпті заттармен жұмыс жасаған кезде ұқыпты болуға тәрбиелеу.

23. «Сақтансаң - сау боларсың». Ерте көктемдегі табиғат ерекшеліктері туралы білімдерін бекіту. Көктем мезгілінде болатын қауіпті жағдайлардан сақтану жолдарымен таныстыруды жалғастыру. Балалардың есте сақтау, сөйлеуін дамыту. Өз денсаулықтарына қамқорлық сезіміне тәрбиелеу.

24. «Мен – көшедемін». Көшедегі қауіпсіздік тәртіп дағдысын қалыптастыру. «Көше», «жол», «өтпе жол», бағдаршам және оның түстерінің қызметі туралы түсініктерін бекіту. Жолда жүру тәртібін сақтауға тәрбиелеу.

25. «Жаяу жүргіншілер». Жол белгілерін ажырата білуге үйрету. Көшеде

қауіпсіздік тәртіп ережесінің тұрақты дағдысын қалыптастыру. Жол тәртібін бұзған жағдайда не болатынын бала санасына жеткізу, жауапкершілік сезіміне тәрбиелеу.

26. «Жол белгілері». Балаларды көше белгілерімен (рұқсат етілуі, ескертуші) әрі қарай толықтыру, жол белгілерін білмегендіктен қандай жағдайларға душар ететіндігін түсіндіру. Өз өмірлеріне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу.

27. «Көше қиылысы». Балаларға көше қиылысы туралы түсінік беру. Бағдаршам көрсеткішін қатаң орындау керектігіне көз жеткізу. Көшеде өзін ұстау дағдысына тәрбиелеу.

28. «Арнайы көлік». Балаларды арнайы көліктердің (өрт сөндіруші, жедел жәрдем, полиция) қызметі туралы түсініктерін бекіту. Арнайы көліктер төтенше жағдайда адамдарға көмектесетіні туралы ұғымдарын қалыптастыру. Жол тәртібін сақтауға тәрбиелеу.

29. «Көліктегі тәртіп». Қоғамдық көліктегі тәртіп ережесі туралы түсініктерін қалыптастыру. Үлкендерге құрметпен қарауға тәрбиелеу.

30. «Қуыршақ Сәулеге әжесін табуға көмектесейік». Үлкендердің рұқсатынсыз үйден шығып кетуге болмайтыны туралы түсінік беру. Танымайтын адаммен өзін қалай ұстау керектігі туралы ұғымдарын қалыптастыру. Сақтыққа тәрбиелеу.

31. Су қауіпсіздігі. Балаларға су айдындарында (өзен, көл, бассейн) өзін ұстау ережелерін түсіндіру. Қауіпсіздік ережелері: ересектерсіз суға бармау, терең жерге түспеу, сырғанақ немесе тайғақ жерлерден абай болу.

32. Судың пайдасы мен зияны. Судың адам өміріне қажеттілігі туралы айту (ішу, жуыну, өсімдіктер мен жануарларға пайдасы). Сонымен қатар, су қауіп төндіруі мүмкін – тайып құлау, суға бату, лас судың зияны.

33. Ашық терезе – қауіпті. Балаларға ашық терезенің қандай қауіп төндіретінін түсіндіру. Мысалы, терезе алдына шықпау, москит торына сүйенбеу, терезе ашылған бөлмеде жалғыз қалмау.

34. Күн өту. Жазда күннің астында ұзақ жүрудің зияны: бас айналу, дене қызуы көтерілу, әлсіздік. Алдын алу жолдары: бас киім кию, көлеңкеде болу, су ішу.

35. Найзағай. Найзағай кезінде қауіпсіздік шаралары: ағаш астында тұрмау, суға жақындамау, телефон/металл заттарды қолданбау. Үйде терезені жабу, техника құралдарын өшіру.

36. Ормандағы серуен. Орманда серуендегенде топтан бөлінбеу, бейтаныс өсімдіктер мен саңырауқұлақтарды ұстамау, қоқыс тастамау, далада от жақпау ережелері түсіндіріледі.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

I. Негізгі әдебиеттер:

1. Құлымбетова Ә.С. Мектепке дейінгі жастағы балаларға арналған денсаулық пен қауіпсіздік негіздері. – Тараз: ПедАкадемия, 2022ж
2. Жиенбаева А.Қ. Балалар өміріндегі қауіпсіздік: Ата-ана мен педагогқа арналған нұсқаулық. Қарағанда:Болашақ, 2021ж
3. Кенжебаева С.Т. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету.- Алматы: Мектеп, 2020 – 109 б.

II. Қосымша әдебиеттер:

1. Айтпаева Б.Ш. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуда қауіпсіздік мәдениетін қалыптастыру. – Алматы: Ұлағат, 2020ж
2. Балтабаева С.Ә. Өрт қауіпсіздігі негіздері: Мектепке дейінгі ұйым педагогтеріне арналған әдістемелік құрал. – Астана:Фолиант, 2021. - 98 б
3. Мырзабекова Р.С. Электр және су қауіпсіздігі: Балаларға арналған сабақтар. – Орал:Тұмар,2021. -73 б.
4. Омарова Г.Б. Бөгде адамдармен сөйлесу мәдениеті.- Алматы: Арман-ПВ,2023-85б.
5. Серікбаева Д.Ш. Балалармен қауіпсіз мінез-құлықты қалыптастыру жолдары.- Ақтөбе: Күлтегін, 2022. – 64 б.
- 6.balalaralemi.kz - Балаларға арналған қауіпсіздік тақырыбындағы ойындар мен тапсырмалар<https://balalaralemi.kz> Көрнекі құралдар, суреттер, мультфильмдер.
- 7.kitar.kz – Мектепке дейінгі білім беру әдебиеттері <https://kitar.kz> - Қауіпсіздік бойынша электронды кітаптар.
- 8.balabaksha.kz – Мектепке дейінгі ұйым педагогтеріне арналған әдістемелік сайт<https://balabaksha.kz>- Қауіпсіздік сабағына қатысты сабақ жоспарлары мен сценарийлер.
- 9.kaztube.kz – Балаларға арналған қауіпсіздік бейнероликтері<https://kaztube.kz>
- 10.bilimland.kz – Интерактивті сабақтар мен ресурстар платформасы.<https://bilimland.kz> -Балаларға арналған қауіпсіздікке байланысты цифрлы сабақтар.